

Kiertotalouden strategisen ohjelman väliarviointi

Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta (TYNK) kiittää ympäristöministeriötä ja työ- ja elinkeinoministeriötä mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja jättää asiantuntijalausunto kiertotalouden strategisen ohjelman väliarviointista.

Väliarvioinnin ja sen politiikkasuositusten merkitystä korostavat EU komission vuoden 2026 talouspolitiikan EU-ohjausjakson paketissa (3.6.2026) Suomelle suosittelemat vihreän teknologian ja kiertotalouden vauhdittamistoimet, toimet teollisuuden ja liikenteen hiilestä irtautumiseksi, sekä toimet maan ja metsävarojen kestävästä käytön tukemiseksi.

Asiantuntijalausunto on koottu yhteistyössä neuvottelukunnan viidentoista Suomessa toimivan tuottajayhteisön kanssa.

Tuottajayhteisöjen neuvottelukunnan vastauksia lausuntopyynnön kysymyksiin

1. Mitkä ohjauskeinot ovat vaikuttavimpia ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi?

Mitkä arvioinnin suosituksista ovat mielestänne tärkeimpiä seuraavassa vaiheessa ja miten konkretisoisitte niitä?

TYNK pitää tärkeimpinä seuraavia väliarvioinnin suosituksia:

2. Vahvistetaan taloudellista ohjausta kiertotalouden markkinoiden synnyttämiseksi.

Onnistunut taloudellinen ohjaus voi tukea kiertotalousmarkkinan kehittymistä merkittävästi. TYNK pyytää kuitenkin huomioimaan, ettei taloudellisella ohjauksella tuoda päällekkäistä sääntelyä esimerkiksi muoviveron muodossa.

3. Kehitetään kiertotalouden rahoituspolkua tki-vaiheesta kaupalliseen mittakaavaan.

TYNK pitää tärkeänä vahvistaa sekä lyhyen että pitkän aikavälin rahoitusratkaisuja kiertotalouden edistämisen tarpeisiin.

4. Parannetaan kiertotalouden sääntelyn ennakoitavuutta, joustavuutta ja kilpailukykyä.

TYNK esittää arvioinnin suositukseen 4. tuottajavastuun alaisten tuotteiden kiertotaloustavoitteiden seurantaan käytettyjen laskentamallien tarkentamista ja siihen vaikuttamista EU-sääntelyssä. Esimerkiksi sähkö- ja elektroniikkaromua koskevat laskentamenetelmät ovat vanhentuneita ja tuottavat Suomelle vääristyneitä tuloksia johtuen tuotteiden pitkäikäisyydestä ja taloteknisten laitteiden kysynnän valtavasta kasvusta. Kysynnän muutokset vaikuttavat esimerkiksi mahdollisesti tulevaan SER-omavaramaksuun erittäin negatiivisesti.

5. Sujuvoitetaan kiertotalouteen liittyviä lupaprosesseja

6. Vahvistetaan kiertotalousvaatimusten integrointia kestäviin julkisiin hankintoihin.

TYNK esittää arvioinnin 6. suositukseen tarkennusta: vahvistetaan tuottajavastuun ja kiertotalouden toteutumista kiertotalouslaissa ulottamalla tuottajavastuuvuotteiden sitova hoitaminen koskemaan myös julkisia hankintoja.

Onko teillä näkemyksiä eri ohjauskeinojen toimivuudesta, esimerkkejä muista maista ja arvioita toteuttamiskelpoisuudesta?

TYNK katsoo, että väliarvioinnissa esitetyn muovipakkausveron tarvetta tulee arvioida suhteessa jo voimassa olevaan pakkausten tuottajavastuujärjestelmään sekä EU:n pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen (PPWR) mukaisiin ohjauskeinoihin. Pakkausten markkinoille saattajat vastaavat jo pakkausjätteiden keräyksen, kuljetuksen, käsittelyn ja kierrätyksen kustannuksista tuottajavastuumaksuilla. Tästä syystä mahdollinen pakkausvero tarkoittaisi päällekkäistä sääntelyä suhteessa PPWR:n mukaisiin ohjauskeinoihin. Lisäksi tuottajavastuumaksut ovat ekomoduloituja, eli pakkauksen ympäristöominaisuudet vaikuttavat suoraan maksuun. PPWR vahvistaa tätä ohjausta edelleen muun muassa kierrätettävyyttä (Design for Recycling) sekä pakkausten ympäristöominaisuuksiin perustuvaa maksujen määräytymistä koskevilla vaatimuksilla.

TYNK esittää, ettei uusia taloudellisia ohjauskeinoja oteta käyttöön ilman selkeää näyttöä niiden lisävaikuttavuudesta suhteessa nykyisiin ohjauskeinoihin. Ennen uusien pakkausmateriaaleihin kohdistuvien verojen käyttöönottoa tulisi arvioida täysimääräisesti tuottajavastuun, ekomodulaation ja PPWR:n toimeenpanon vaikutukset. TYNK korostaa, että PPWR, Design for Recycling -vaatimukset ja ekomoduloidut tuottajavastuumaksut muodostavat jo pakkausalalle kattavan ympäristöohjauksen kokonaisuuden. Uusien kansallisten pakkausverojen käyttöönotolle tulee osoittaa selkeä lisäympäristöhyöty suhteessa näihin jo käytössä oleviin ohjauskeinoihin.

Miten täydentäisitte kiertotalousohjelman tavoitteita ja toimenpiteitä?

TYNK korostaa, että kiertotalousohjelmassa jätehuollon lakisääteisen tuottajavastuun tulisi näkyä yhtenä konkreettisena kehittämisalueena.

2. Miten Kiertotalouden green dealin puitteissa tehtävää yhteistyötä ja toimintamalleja voisi kehittää?

Ei lausuttavaa.

3. Mitä kiertotalouden rahoitusmalleja tai -ratkaisuja tulisi vahvistaa tai mitä uusia malleja tulisi kehittää?

Mitkä ovat keskeisimpiä pullonkauloja kiertotalousinvestoinneissa, ja miten niitä tulisi ratkaista?

TYNK pitää tärkeänä väliarvioinnin havaintoa siitä, että ohjelman vaikutukset laajempiin investointeihin ja markkinaehtoisien rahoituksen liikkeelle saamiseen ovat jääneet rajallisiksi. Arvioinnissa tunnistettiin selkeä rahoituskuilu tki-vaiheen ja teollisen mittakaavan investointien välillä.

TYNK:n havaintojen mukaan ympäristölupien käsittelyn hitaus, EEJ-prosessin kankeus ja kiertotalouslaitosten vakuuttamisen akuutit ongelmat ovat keskeisiä pullonkauloja uusille

kiertotalousinvestoinneille. Rahoitusta tulisi siis ohjata sekä julkisen hallinnon ja valvonnan prosessien sujuvoittamiseen että kiertotalouslaitosten turvallisuusinvestointeihin.

Miten kiertotalouden edistämisen tulisi sisältyä tulevaan EU:n monivuotisen rahoituskehityksen kansalliseen ohjelmaan?

TYNK korostaa, että kiertotalouden investoinnit tulee nähdä laajana kokonaisuutena, joka tukee vähähiilisyyttä ja ilmastotoimia. Kiertotalouden investointien tulisi kattaa jäteperäisten materiaalien käsittelyn ja hyödyntämisen kaikki vaiheet. Nykyisellään rahoituskehystä on tulkittu kiertotalouden näkökulmasta suppeasti. EU:n CISAF-tiedonantoon perustuen voidaan myöntää merkittävää rahoitusta teollisuuden puhtaan siirtymän investoinneille. CISAF:n mukaisten rahoitusmahdollisuuksien tulisi sisältää myös kiertotalousinvestoinnit. TYNK pitää tärkeänä, että rahoituskehityksen käyttöä suunniteltaessa varmistetaan, että CISAF-tiedonanto konkreettiset rahoitustoimet kiertotalousinvestointeihin. Lisäksi TYNK korostaa, että CISAF-tiedonannon rahoitustoimia myös ohjataan konkreettisesti kiertotalouden rahoitustarpeisiin vuoden 2030 loppuun saakka. Lisäksi TYNK pitää tärkeänä, että pitkän aikavälin rahoituspohja kiertotaloudelle varmistetaan.

4. Miten julkisia hankintoja tulisi ohjata nykyistä vahvemmin kiertotalousmarkkinoiden luomisessa?

Miten kiertotaloutta tukevia julkisia hankintoja tulisi edistää ja minkälainen ohjauskeinojen kokonaisuus olisi tässä tehokkain?

TYNK korostaa, että jätelain mukaisten tuottajavastuuvuoroitusten ulottaminen sitovasti koskemaan myös julkisia hankintoja on ensisijaisen tärkeää kiertotalouden kustannustehokkaan toiminnan kannalta.

Ovatko julkisille hankinnoille asetetut kiertotalous- ja kestävyttä koskevat tavoitteet riittävän vaikuttavia, ja miten niiden toimeenpanoa tulisi vahvistaa (esim. ohjaus, kannustimet tai rahoitus)?

TYNK näkee, että tuottajavastuu tulee sisällyttää julkisiin hankintoihin siten, että tuottajavastuun hoitaminen tarkistetaan aina sitovasti osana tuotteiden hankintaprosessia.

5. Miten eri toimijoiden sitoutumista sekä ohjelman pitkäjänteisyyttä ja poikkihallinnollisuutta voitaisiin lisätä?

Tuottajavastuun ja kiertotalouden toteutumisen kannalta TYNK pitää ensiarvoisen tärkeänä, että myös ohjelmatasolla sitoudutaan säilyttämään jätelain 47§ osoittama tuottajan ensisijainen oikeus järjestää jätehuolto myös kiertotalouslaissa. Kiertotalouslain valmistelun yhteydessä on esitetty näkemyksiä, joiden mukaan tuottajavastuujärjestelmää tulisi avata kilpailulle ja tuottajan ensisijainen oikeus poistaa. Järjestelmän murentuminen näkyisi suoraan kuluttajille kasvavina kustannuksina. Viime vuosina tuottajavastuujärjestelmässä on nähty useita merkittäviä edistysaskeleita, jotka ovat osoittaneet, ettei kyse ole monopolista vaan vastuunkannosta koko tuotteen elinkaaren ajan. Ilman ensisijaista oikeutta arvokkaat materiaalit ohjautuisivat järjestelmän ulkopuolelle, mikä voi nostaa kierrätysmaksuja. Keräysverkoston rahoituspohja kaventuisi ja palvelutaso heikkenisi.

Kunnioittavasti

31.8.2026
TYNK
Asiantuntijalausunto
VN/19386/2026

Juha Kenraali
Puheenjohtaja
Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta TYNK

Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta TYNK:n jäsenet

Akkukierrätys Pb Oy
ERP Finland ry
FLIP ry
ICT-tuottajaosuuskunta -TY
Recser Oy
SELT ry
SER-tuottajayhteisö ry
Sumi Oy
Suomen Autokierrätys Oy
Suomen Keräyspaperi Tuottajayhteisö Oy
Suomen Keräystuote Oy
Suomen Pakkaustuottajat Oy
Suomen Palautuspakkaus Oy
Suomen Rengaskierrätys Oy
Suomen SUP-Tuottajayhteisö Oy